

Research Paper

The Role of Early Maladaptive Schemas on the Relationship Between Couples: A Meta-Analysis

Negar Ostovar^{1*}

1. Assistant Professor, Department of Education and Psychology, Payame Noor University (PNU), Tehran, Iran.

DOI: [10.22034/JMPR.2024.59614.5974](https://doi.org/10.22034/JMPR.2024.59614.5974)

URL: https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/article_18176.html

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Couples, Early Maladaptive Schemas, Marriage, Meta-Analysis

Received: 2023/12/16

Accepted: 2024/02/07

Available: 2024/07/04

Early maladaptive schemas are persistent cognitive patterns that are associated with a number of psychological problems. Research shows that these schemas can be associated with relationship problems between couples. The aim of this study was meta-analyze the researches in the field of early maladaptive schemas on the relationship between couples. A total of 47 initial researches were selected based on entry criteria from articles and dissertations in the country. The summary effect sizes of the random model by separating positive and negative indicators in the relationships between couples were obtained -0.115 and 0.214. Due to the high amount of heterogeneity, the effect sizes were analyzed separately for different schemas. In negative indicators, respectively, the largest effect sizes were seen in negativity/ pessimism, impaired Limits and general variables of early maladaptive schemas and in positive indicators, the largest effect size with general variable of early maladaptive schemas, subjugation and abandonment / instability. The largest effect size was observed on overall intimacy between couples and emotional divorce. The implications of this meta-analysis emphasize the average effects of early maladaptive schemas on various indicators in the relationship between couples.

* Corresponding Author: Negar Ostovar

E-mail: negarostovar54@gmail.com

مقاله پژوهشی

فرا تحلیل نقش طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بر شاخص‌های روابط بین زوجین

نگار استوار*

۱. استادیار، گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

DOI: [10.22034/JMPR.2024.59614.5974](https://doi.org/10.22034/JMPR.2024.59614.5974)URL: https://psychologyj.tabrizu.ac.ir/article_18176.html

چکیده

مشخصات مقاله

کلیدواژه‌ها:

اختلافات زوجین، روابط بین زوجین، زناشویی، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، فرا تحلیل

پژوهش حاضر با هدف فرا تحلیل پژوهش‌های حوزه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بر شاخص‌های روابط بین زوجین انجام گرفت. تعداد ۴۷ پژوهش اولیه بر اساس ملاک‌های ورود و خروج از بین مقالات و پایان‌نامه‌های داخل کشور انتخاب و در فرم ورود اطلاعات مصراآبادی (۱۳۹۵) وارد شد. اندازه‌های اثر خلاصه مدل تصادفی نقش طرح‌واره‌های اولیه به تفکیک شاخص‌های مثبت و منفی در روابط بین زوجین برابر با $0/115-$ و $0/214+$ به دست آمد. با توجه به مقدار بالای ناهمگنی اندازه‌های اثر به تفکیک انواع طرح‌واره‌ها تحلیل شد. در ارتباط با شاخص‌های منفی به ترتیب بزرگ‌ترین اندازه‌های اثر در منفی‌گرایی/بدبینی، محدودیت‌های مختل و متغیر کلی طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و در مورد شاخص‌های مثبت نیز بزرگ‌ترین اندازه اثر با متغیر کلی طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، اطلاعات و قطع ارتباط و طرد دیده شد. همچنین بزرگ‌ترین اندازه‌های اثر طرح‌واره‌ها بر صمیمیت کلی بین زوجین و طلاق عاطفی مشاهده شد. تلویحات این فرا تحلیل بر اثرات متوسط طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بر شاخص‌های متنوع در روابط بین زوجین تأکید دارد.

دریافت شده: ۱۴۰۲/۰۹/۲۵

پذیرفته شده: ۱۴۰۲/۱۱/۱۸

منتشر شده: ۱۴۰۳/۰۴/۱۴

* نویسنده مسئول: نگار استوار

رایانامه: negarostovar54@gmail.com

مقدمه

در نظام‌های بشری روابط اجتماعی متنوع و پیچیده‌ای حاکم است؛ اما هیچ رابطه اجتماعی همچون ازدواج سنتی دیرینه و پابرجا نیست. ازدواج رابطه‌ای پیچیده و پویا هست و توجه به کانون خانواده، روابط و تعاملات مناسب بین افراد می‌تواند موجب پیشرفت انسان‌ها گردد. اولین نقش و وظیفه هنجارهای اخلاقی یک جامعه تنظیم روابط سالم زن و مرد در چارچوبی قانونمند بر پایه تعهد و وفاداری به نام ازدواج است. از آنجا که تحت پوشش این پیوند انسان‌ها صمیمانه‌ترین و شفاف‌ترین رفتارهای خود را به نمایش می‌گذارند، اگر آسیبی روان‌شناختی نیز در فرد وجود داشته باشد، مسلماً در این فضا مجال بروز و ظهور پیدا خواهد کرد. از این رو، توجه به نیازها و درک دنیای کیفی یکدیگر منجر به بهبود کیفیت رابطه و از طرفی باعث می‌شود که زوجها ادراک مثبت‌تر و خوشایندتری نسبت به خود، یکدیگر و رابطه زناشویی‌شان پیدا کنند. علیرغم اهمیت خانواده به عنوان مرجع اصلی در جامعه‌پذیری و حفظ انسجام اجتماعی، همواره خانواده‌ها در تمام جوامع و اعصار مشکلات درونی دارند؛ از این جهت، ازدواج به‌عنوان مهم‌ترین رفتار اجتماعی برای دستیابی به نیازهای عاطفی و کسب امنیت همواره مورد توجه پژوهشگران حوزه آسیب‌شناسی بوده است.

شایع‌ترین اختلافات درون خانوادگی مربوط به تنش‌های بین زوجین است. تنش‌های بین همسران، علاوه بر اثرگذاری بر روابط بین خود آنها، دیگر افراد خانواده به‌ویژه فرزندان را تحت تأثیر قرار می‌دهد. آشفتگی و تعارض زناشویی باعث کاهش شادکامی، رضایت از زندگی و عزت‌نفس می‌شود و دل‌بستگی‌های مشکل‌ساز در بین زوجها می‌تواند علائم آشفتگی روانی را افزایش دهد (هاوکینز و بوس^۱، ۲۰۰۵). در سال‌های اخیر با توجه به تغییرات فرهنگی دامنه اختلافات در قالب داده‌های آماری مراکز مختلف مستند شده است. بر اساس آخرین اطلاعات موجود از طریق داده‌های سازمان ثبت‌احوال کشور در ۹ ماهه نخست سال ۱۳۹۹، ۴۲۶ هزار و ۹۹ واقعه ازدواج و ۱۳۲ هزار و ۶۱۸ واقعه طلاق به ثبت رسیده است. در زمان طلاق میانگین سن زنان ۳۲/۳ سال و میانگین سن مردان در زمان طلاق ۳۷/۲ گزارش شده است که نشانگر کاهش سن طلاق در کشور است. در شرایط فعلی نسبت طلاق به ازدواج ۳۳ درصد است. همچنین طبق آمار منتشرشده از سوی مرکز آمار ایران در سال ۱۳۹۹ تعداد ۸۰ هزار و ۱۸۷ مورد معاینه جسمانی در خصوص همسرآزاری توسط پزشکی قانونی انجام شده است که سهم زنان مدعی همسرآزاری جسمی در این معاینات ۹۶ درصد و سهم مردان ۴ درصد از این شکایات را شامل می‌شود. در ارتباط با طلاق آمار نشان می‌دهد که طول مدت ازدواج بیشتر طلاق‌های ثبت شده در سال ۹۹ بین ۱ تا پنج سال بوده و ۵۵۶ هزار و ۷۳۱ طلاق در این سال به ثبت رسیده است.

1. Hawkins & Booth
2. early maladaptive schema
3. Young, Klosko & Weishaar
4. Thimm
5. disconnection / rejection
6. abandonment / instability
7. mistrust / Abuse
8. emotional deprivation

مشکلات در روابط بین زوجین به صورت مختلف نمود پیدا می‌کند که در پژوهش‌ها مورد بررسی قرار گرفته‌اند در پژوهش‌ها صورت مختلف این مشکلات به صورت طلاق (دهقانی، ۱۳۹۵؛ نجفی و همکاران، ۱۳۹۴؛ پیش‌قدم، ۱۳۹۳)، روابط فرازناشویی (مهدی زاده، ۱۳۹۹؛ مامی، ۱۳۹۷؛ نورانی جورجاده، ۱۳۹۶ و روبراهان، ۱۳۹۵)، دل‌زدگی و فرسودگی زناشویی (رستمی، ۱۳۹۶؛ زارع، ۱۳۹۶؛ شاطری، ۱۳۹۴)، انواع خشونت (کرمی، ۱۳۹۱)، طلاق عاطفی (بازدار، ۱۳۹۷)؛ مورد بررسی قرار گرفته‌است. همچنین در ارتباط با علل این اختلافات زناشویی پژوهش‌های متعددی انجام شده‌است. در یک پژوهش مرور نظام‌دار هوشمندی، احمدی و کیامنش (۱۳۹۸) به مرور پیشینه پژوهشی برای آگاهی از علل تعارضات زناشویی پرداختند که در مجموع تعداد ۴۱ عامل به عنوان علل تعارضات زناشویی شناسایی شد که در چهار دسته کلی طبقه‌بندی شده‌اند که اثربخش‌ترین این عوامل، شامل عوامل خانوادگی، فردی، محیطی و معنوی هستند. تمام این عوامل تحت تأثیر برداشت‌های ذهنی و شیوه‌های تفکری بین زوجین هستند. یکی از الگوهای شناختی شایع در بحث آسیب‌شناسی روانی طرح‌واره‌های شناختی است. به عبارت دیگر، یکی از علل اختلافات بین زوجین الگوهای فکری مخرب و ناسازگار در آنها است که به طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه^۲ معروف هستند.

یانگ، کلاسکو و ویشایر^۳ (۲۰۰۳) طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه را طرح‌واره‌ها یا الگوهای وسیع و فراگیری می‌دانند که مستقیماً عواطف، احساسات، خاطرات و فرایندهای شناختی را تحت تأثیر قرار می‌دهند. از نظر این نویسندگان در یک تعریف جامع، طرح‌واره‌ها ساختارهایی شناختی هستند که راهنمای شیوه مشاهده، کدگذاری، تفسیر و پاسخ‌دهی به محرک‌های پیرامونی می‌باشند. طرح‌واره‌ها ضمن تسهیل کارکرد شناختی، می‌توانند موجب تحریف در ادراک جهان اجتماعی و ایجاد مشکلات روان‌شناختی شوند. در واقع طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه شیوه‌های معنابخشی به تجارب و نظام‌های باور افراد تلقی می‌شوند (تیم و هولاند^۴، ۲۰۱۶). طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه الگوهای فکری متنوعی را شامل می‌شوند.

در یک دسته بندی بنیادی، یانگ، کلاسکو و ونشایر (۲۰۰۳) هجده طرح‌واره ناسازگار اولیه را شناسایی کرده‌اند که در پنج گروه کلی‌تر قرار می‌گیرند. این پنج گروه عبارتند از: (۱) قطع ارتباط و طرد^۵ که طرح‌واره‌های مبتنی بر آن عبارتند از: رها شدگی/ بی‌ثباتی^۶، بی‌اعتمادی/ بدرفتاری^۷، محرومیت هیجانی^۸، نقص/شرم^۹، انزوای اجتماعی/ بیگانگی^{۱۰}، گروه دوم شامل خودگردانی و عملکرد مختل^{۱۱} که شامل طرح‌واره‌های وابستگی/ بی‌کفایتی^{۱۲}، آسیب‌پذیری نسبت به بیماری^{۱۳}، خودتحوّل نایافته/ گرفتار^{۱۴} و شکست^{۱۵} می‌باشد. (۳) گروه سوم شامل محدودیت‌های مختل^{۱۶} که مربوط به عدم وجود مسوولیت‌پذیری و لذا مشکلاتی در ارتباط با رعایت حقوق دیگران،

9. defectiveness / shame
10. social isolation / Alienation
11. impaired Autonomy and performance
12. dependence / incompetence
13. vulnerability to harm or illness
14. enmeshment / undeveloped self
15. failure.
16. impaired Limits

که افراد در روند زندگی خود و در تعامل با دیگران، به‌ویژه روابط زناشویی به گونه‌ای عمل می‌کنند که طرح‌واره‌های آن‌ها تأیید شود، حتی اگر برداشت اولیه آن‌ها نادرست باشد (یانگ و کلووسکو، ۲۰۰۳، ترجمه اندوز و حمیدپور، ۱۳۸۶).

پژوهش‌های زیادی در زمینه رابطه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و کیفیت تعاملات بین زوجین انجام شده است. نتایج پژوهش دریا، محمدپور، ایجاد و یوسفی (۱۴۰۰) نشان داد که طرح‌واره‌های ناسازگار محرومیت هیجانی، رهاشدگی، وابستگی و بازداری هیجانی ۴۰ درصد از واریانس تغییرات رضایت زناشویی را به طور منفی و معناداری پیش‌بینی می‌کنند. در پژوهش رفاهی و همکاران (۱۳۹۰) به این نتیجه رسیدند که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه زوجین در زندگی زناشویی، عامل مهمی در شکل‌گیری عملکردهای مختل بین آن‌ها می‌باشد. نجفی و همکاران (۱۳۹۴) دریافتند که طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه از جمله عواملی است که منجر به بروز اختلافات زناشویی می‌شود. صابونچی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که برای انسجام و خلق رابطه زناشویی مطلوب، می‌توان با شناخت هیجان‌های هر یک از زوجها، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، نوع سبک دلبستگی و تقابل عناصر درون آن‌ها، روابط زوجها را بهبود بخشید. با توجه به حجم زیاد پژوهش‌های انجام شده در این مورد و یافته‌های متفاوت به جهت وجود جامعه و نمونه آماری متفاوت و همچنین اهداف و روش‌های مختلف، در زمینه نحوه رابطه بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و تعاملات بین زوجین به دشواری می‌توان به نتیجه‌ای روشن و قطعی دست یافت. بنابراین با توجه به این مساله و به منظور یکپارچه سازی این پژوهش‌ها و دستیابی به نتیجه‌ای کلی در این مورد انجام فراتحلیل ضروری به نظر می‌رسد.

با گسترش پژوهش‌های مربوط به طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و رضایت زناشویی برای نتیجه‌گیری از یافته‌ها لازم است این نتایج جمع بندی و خلاصه شود. یکی از شیوه‌های دقیق تجمیع نتایج عددی پژوهش‌ها شیوه فراتحلیل است. اصطلاح فراتحلیل را اولین بار گلاس^{۱۰} در سال ۱۹۷۶ مطرح کرد و فراتحلیل به عنوان روش کمی برای ترکیب پژوهش‌های یک حوزه پژوهشی تعریف شده است (مصرآبادی، ۱۳۹۵؛ ص ۷). در واقع فراتحلیل به مجموعه‌ای از روش‌های آماری گفته می‌شود که به منظور ترکیب مطالعات مستقل آزمایشی و همبستگی که دارای پرسش‌های پژوهشی یکسانی درباره یک موضوع واحد بوده‌اند، انجام می‌گیرد و به یک برآورد و نتیجه واحد منجر می‌شود.

بررسی‌های مقدماتی به عمل آمده در پایگاه‌های اطلاعاتی داخل کشور نشان می‌دهد که فراتحلیل مدونی در ارتباط با طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و شاخص‌های مرتبط با روابط بین زوجین اجرا نشده است. هرچند البته در

تعهد و هدف‌گزینی است و طرح‌واره‌هایی که از آن سرچشمه می‌گیرد شامل استحقاق/ بزرگ‌منشی^۱، خویش‌داری/ خودانضباطی ناکافی^۲ هستند و ۴) گروه چهارم طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه شامل دیگر جهت‌مندی^۳ یعنی توجه بیش از حد به دیگران و نادیده گرفتن نیازهای خود است. طرح‌واره‌های این حیطه عبارت هستند از اطاعت^۴، ایثار^۵، پذیرش‌جویی/ توجه‌طلبی^۶ است. ۵) در نهایت گروه پنجم طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه دربرگیرنده گوش به زنگی بیش از حد و بازداری^۷ یعنی تأکید بیش از حد بر واپس زنی احساسات است و طرح‌واره‌های آن منفی‌گرایی/ بدبینی^۸، بازداری هیجانی^۹، معیارهای سرسختانه/ عیب‌جویی افراطی^{۱۰} و در نهایت تنبیه‌گرایی^{۱۱} هستند. این تفاسیر غلط از رویدادها می‌توانند موجب ناسازگاری در تعاملات بین فردی و اختلالات رفتاری شوند.

با توجه به این‌که نحوه عملکرد و تحول فرد به شناخت‌ها و نحوه پردازش اطلاعات از سوی وی بستگی دارد، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، در بروز و تداوم رفتارهای نامطلوب سهم بزرگی دارند (کرچ^{۱۲}، ۲۰۰۹). پژوهش‌های قبلی نشان می‌دهند که این طرح‌واره‌ها با افسردگی (نیکول و همکاران^{۱۳}، ۲۰۲۰؛ شاه و والر^{۱۴}، ۲۰۰۰؛ منتظری، فارسانی، مهرابی و شکیب، ۱۳۹۱)، اعتیاد (بهبودی و احمدی طهور سلطانی، ۱۳۹۶؛ نوری، نقوی، ۱۳۹۶) و اضطراب (شعبانی، دهقانی و حکمتیان، ۱۳۹۸) رابطه دارند یا در پژوهش‌هایی علی مقایسه‌ای آزمودنی‌های سالم نسبت به افراد دارای طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه پر اشتهایی عصبی^{۱۵} (محمودیان دستنایی؛ امیری؛ نشاط دوست و منشی، ۱۳۹۷) بی‌اشتهایی عصبی (محمودیان دستنایی؛ امیری؛ نشاط دوست و منشی، ۱۳۹۷) اختلالات شخصیت (تیم، ۲۰۱۰؛ لطفی، دنیوی و خسروی، ۱۳۸۶) مشکلات دلبستگی (بیلیست و همکاران^{۱۶}، ۲۰۰۶؛ سیکرو و همکاران، ۲۰۰۴) بیشتری داشتند.

علاوه بر روابط بین این طرح‌واره‌ها با اختلالات و مشکلات عمومی، این طرح‌واره‌ها با مشخصه‌های رفتاری بین زوجین و سازشی در خانواده‌ها می‌توانند رابطه معکوس داشته باشند. تحقیقات نشان می‌دهند که این طرح‌واره‌ها بر روابط بین زوجین تأثیرات مخرب دارند. کارنی و برادبوری^{۱۷} (۱۹۹۵) براساس مدل آسیب‌پذیری استرس - سازگاری ازدواج، ثبات و کیفیت رابطه زناشویی را تحت تأثیر دامنه گسترده‌ای از ویژگی‌های شخصیتی همسران می‌دانند که با خود به رابطه می‌آورند و در طی ازدواج نیز تغییر چندانی نمی‌کنند. بعضی از طرح‌واره‌ها بخصوص آنها که بیشتر در نتیجه تجارب ناگوار دوران کودکی شکل می‌گیرند، ممکن است هسته اصلی اختلالات شخصیتی و مشکلات بین فردی باشند. طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه همیشه خود را در جریان یک رابطه نشان می‌دهند و باعث تأثیر در کنش وری رابطه می‌شوند. معمولاً ماهیت ناسازگار طرح‌واره‌ها وقتی ظاهر می‌شود

10. unrelenting standards / hyper criticalness
11. punitiveness
12. Kirsch
13. Nicol, Mak, Murray, Walker & Buckmaster
14. Shah & Waller
15. Bulimia nervosa
16. Blissett, Walsh, Harris, Jones, Leung & Meyer
17. Karney & Bradbury
18. Glass

1. entitlement / Grandiosity
2. insufficient self-control / self-discipline
3. other-Directedness
4. subjugation
5. self-sacrifice.
6. approval-seeking / recognition-seeking
7. over vigilance / inhibition
8. negativity/ pessimism
9. emotional inhibition

جامعه و نمونه

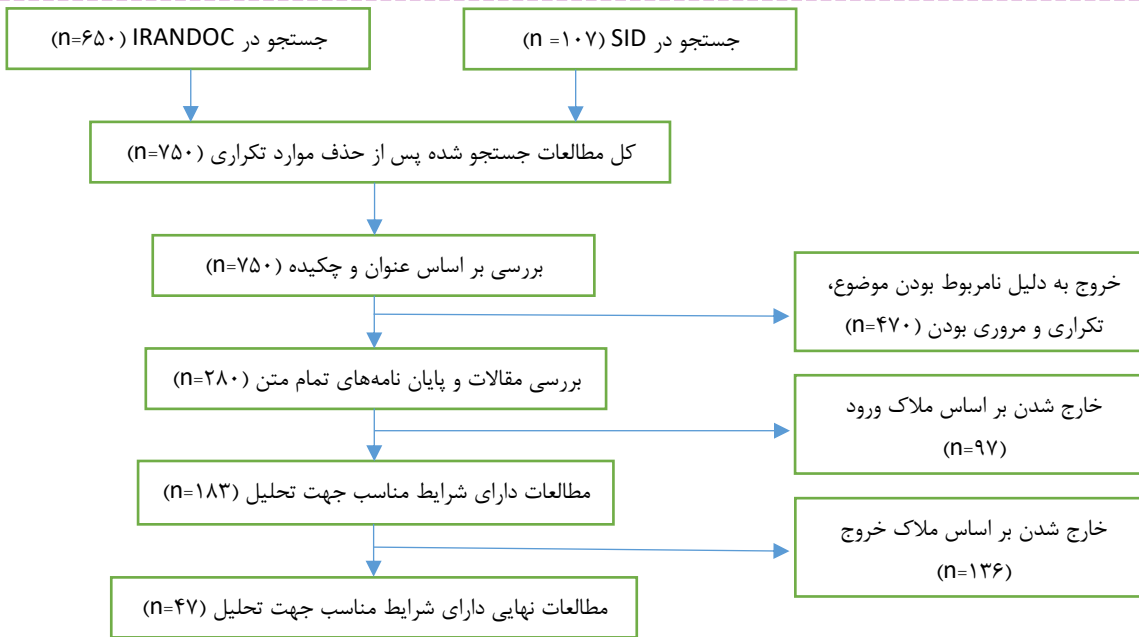
واحد تحلیل در فرا تحلیل، یافته‌های کمی پژوهش‌های دیگر است؛ بنابراین جامعه آماری این فرا تحلیل، مقاله‌های علمی و پایان‌نامه‌های در دسترس مرتبط با رابطه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و شاخص‌های مرتبط با کیفیت روابط بین زوجین در پایگاه‌های اطلاعاتی SID و IRANDOC است که تا شهریورماه ۱۴۰۰ بر اساس کلیدواژه‌ها و ملاک‌های ورود تعریفی در جستجوها بازیابی شدند. در این فرا تحلیل، به منظور انتخاب پژوهش‌های اولیه، ابتدا کلیدواژه‌های معتبر بر اساس مرور پیشینه پژوهشی به منظور استفاده در جستجوهای اولیه تعیین شدند. برای این فرا تحلیل کلیدواژه‌های طرح‌واره‌ها، طرح‌واره‌های شناختی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه انتخاب شد. پس از انتخاب اولیه پژوهش‌ها بر اساس یک مجموعه ملاک ورود این پژوهش‌های اولیه برای تحلیل به فرا تحلیل وارد شدند. ملاک‌های ورود عبارت بودند از: تحقیقاتی که از لحاظ متغیرهای پیشیند و برون‌داد به ترتیب مربوط به طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و یکی از شاخص‌های مربوط به تعاملات بین زوجین باشد؛ پژوهش‌های چاپ‌شده بین سال‌های ۱۳۸۰ الی ۱۴۰۰ که در پایگاه‌های تعریف شده نمایه شده باشند؛ پژوهش‌هایی که با همبستگی یا علی-مقایسه‌ای انجام شده باشند؛ پژوهش‌ها باید به صورت مقاله یا پایان‌نامه تمام متن از طریق آنلاین در دسترس هستند. پس ورود تعدادی از تحقیقات بر اساس ملاک‌های خروج از ادامه تحلیل خارج شدند که عبارت بودند از: پژوهش‌هایی که یکی از اطلاعات لازم برای محاسبه اندازه اثر را گزارش نکرده باشند؛ مقالاتی که برگرفته از پایان‌نامه‌ها باشند و اطلاعات آن‌ها دوباره جمع‌آوری شده باشد؛ پژوهش‌هایی که از کفایت لازم برخوردار نباشند یا دارای ضعف‌های روش‌شناختی جدی باشند. در مجموع حجم نمونه آماری برابر با ۹۳۱۰ نفر بود. مراحل انجام این جست و جوها و انتخاب مطالعات مناسب برای فرا تحلیل، در نمودار پریسما شکل ۱ با وضوح بیشتری نشان داده شده است.

خارج از کشور تعدادی فرا تحلیل در مورد روابط بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با تعدادی از مؤلفه‌های ناسازگاری فردی-اجتماعی بررسی شده است. برای مثال تریق، ریید و چان^۱ (۲۰۲۱) در یک پژوهشی به فرا تحلیل روابط بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و اضطراب پرداختند. در این فرا تحلیل اندازه اثر خلاصه تصادفی برابر با ۰/۵۶ محاسبه شد. تحلیل‌های بعدی این کار نشان داد که اندازه اثر نسبتاً شدیدی بین طرح‌واره قطع ارتباط/طرد، عملکرد/خودمختاری مختل و دیگر جهت‌مندی با اضطراب وجود دارد. همچنین مشخص شد سن و جنسیت نقش تعدیل‌گری ندارند. بیشاپ، یونان، لاو و پیکینگتون^۲ (۲۰۲۲) در یک فرا تحلیل و مرور نظام‌دار به بررسی روابط بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و افسردگی پرداختند. در این مطالعه ۵۱ مطالعه مورد بررسی قرار گرفت که اندازه‌های اثر بین طرح‌واره‌ها و افسردگی در دامنه‌ای بین ۰/۲۳ (انزوای اجتماعی) تا ۰/۵ (نقص/شرم) به دست آمد. پژوهش حاضر با هدف ترکیب اندازه‌های اثر طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و شاخص‌های مرتبط با روابط بین زوجین انجام شده است. اولین سوالی که این فرا تحلیل به آن پاسخ می‌دهد این است که اندازه اثر ترکیبی طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بر متغیرهای مرتبط با تعاملات زوجین چقدر است؟ همچنین در این فرا تحلیل تلاش می‌شود به این سؤال پاسخ داده شود که نقش متغیرهای تعدیل‌کننده بر روابط طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با متغیرهای مرتبط با تعاملات زوجین چگونه است؟ نتایج این پژوهش به جمع‌بندی یافته‌های پراکنده در این موقعیت پژوهشی کمک می‌کند و دیدگاه جدیدی به روی محققان این حوزه در مورد متغیرهای تعدیل‌کننده احتمالی باز می‌کند. همچنین یافته‌های این فرا تحلیل، گزاره‌های لازم را برای نظریه پردازی در این زمینه فراهم می‌کند و از لحاظ روش‌شناسی نیز این فرا تحلیل به عنوان اولین پژوهش جامع این حوزه در ارتباط با پژوهش‌های داخلی قابل توجه است.

روش

در این پژوهش با توجه به هدف اصلی تحقیق یعنی ترکیب کمی پژوهش‌ها در یک حوزه، از روش فرا تحلیل استفاده شده است. از آنجا که غالب پژوهش‌های اولیه در این حوزه از نوع همبستگی و معدودی علی-مقایسه‌ای بودند، از یک شاخص اندازه اثر از نوع ۲ و مشخصاً از ضریب همبستگی پیرسون به عنوان شاخص اندازه اثر استفاده شد. لازم به ذکر است که همه اندازه‌های اثر شاخص‌های استاندارد آماری هستند و به همدیگر قابل تبدیل هستند و انتخاب نوع اندازه اثر خلاصه در یک فرا تحلیل براساس فراوانی شاخص‌های آماری پژوهش‌های اولیه انجام می‌گیرد که در این پژوهش همانگونه که ذکر شد از نوع همبستگی بودند. کوهن^۳ (۱۹۸۸) یک طبقه‌بندی کلی تفسیری برای اهمیت اندازه اثر ارائه داده است که برای اندازه اثرهای ۲، مقادیر ۰/۱، ۰/۳ و ۰/۵ به ترتیب نشانگر اندازه‌های اثر کوچک، متوسط و بزرگ هستند.

1. Tariq, Reid & Chan
2. Bishop, Younan, Low & Pilkington

شکل ۱: نمودار پریسما فرایند انتخاب مطالعات اولیه

ابزار گردآوری اطلاعات

در این پژوهش برای جمع‌آوری اطلاعات از چک‌لیست مشخصات تحقیقات اولیه مصرآبادی (۱۳۹۵) استفاده شد. از این فرم برای ثبت اطلاعات پژوهش‌های اولیه در فراتحلیل‌ها استفاده می‌شود که شامل سه بخش برای ورود اطلاعات کتاب‌شناسی، روش‌شناسی و داده‌های موردنیاز برای محاسبه اندازه اثر است. در بخش اطلاعات کتاب‌شناختی مواردی چون اطلاعات نگارنده و اطلاعات مربوط به نوع اثر ثبت می‌شود. در قسمت روش‌شناسی اطلاعات مربوط به روش تحقیق اثر همچون متغیرهای مستقل، تعدیل‌کننده و وابسته، ابزار و روش‌های آماری وارد می‌شود و در بخش داده‌های مربوط به محاسبه اندازه اثر شاخص‌های آماری توصیفی و استنباطی برای محاسبه اندازه‌های اثر وارد می‌شود. این فرم که در پژوهش‌های فراتحلیلی متعدد استفاده شده است؛ انعطاف‌پذیر است و در صورتی که داده‌های پژوهش‌های اولیه موردنیاز برای محاسبه اندازه اثر متفاوت با اطلاعات درخواستی چک‌لیست باشد؛ امکان نگارش داده‌های موردنیاز در بخش‌های دیگر چک‌لیست وجود دارد.

یافته‌ها

برای هر پژوهش اولیه یک اندازه اثر از نوع ضریب همبستگی محاسبه شد؛ هرچند در تعدادی از مطالعات به جهت وجود متغیرهای تعدیل‌کننده یا وجود ابعاد یا مقیاس فرعی در متغیرهای مستقل یا وابسته بیشتر از یک اندازه اثر محاسبه شد. همچنین اندازه اثر ترکیبی براساس دو مدل اثرات تثبیت شده و تصادفی محاسبه شد تا بر اساس میزان همگنی یکی مدل‌ها انتخاب شود، نمودار کیفی و آماره تعداد امن از تخریب^۱ برای تشخیص میزان سوگیری انتشار و از آزمون Q کوکران و مجدور^۱ برای تشخیص ناهمگنی استفاده شد. همچنین از تحلیل‌های فرعی در طبقات برای تشخیص نقش متغیرهای تعدیل‌کننده بر اندازه‌های اثر استفاده شد. برای محاسبه اندازه‌های اثر و نیز فعالیت‌های آماری فراتحلیل در ارتباط با ترکیب نتایج از نرم‌افزار CMA ویرایش ۲ استفاده شد. در جدول شماره ۱ اطلاعات پژوهش‌های اولیه به تفکیک اندازه‌های اثر ارائه شده است. لازم به ذکر است به جهت وجود متغیرهای پیشایند چندگانه (انواع طرحواره‌های اولیه ناسازگار)، پیامد چندگانه (مقیاس‌های فرعی در ابزارهای متغیر وابسته) و متغیرهای تعدیل‌کننده، از یک پژوهش اولیه در غالب موارد اندازه‌های اثر متعددی محاسبه شده است.

جدول ۱: اطلاعات پژوهش‌های اولیه به تفکیک اندازه‌های اثر

اندازه‌های اثر	متغیر وابسته	حجم نمونه	پژوهشگران
۰/۶۵، ۰/۷۰، -۰/۵۷، ۰/۵۰ و -۰/۶۴	رضایت زناشویی	۳۵۰	صابونچی، دوکانه ای فرد و بهبودی (۱۳۹۹)
۰/۱۷، ۰/۱۹، ۰/۲۵، ۰/۳۶، ۰/۲۶، ۰/۲۲، ۰/۱۶، ۰/۱۷ و ۰/۱۲	رضایت زناشویی	۲۴۷	مقدم فر، شاه نظری (۱۳۹۶)
۰/۳۷۰	روابط فرازناشویی	۲۰۵	مهدی زاده و دره کردی (۱۳۹۹)

1. Fail safe N

نگار استوار	فرا تحلیل نقش طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بر شاخص‌های روابط بین زوجین
و/۳۷، و/۱۵، و/۴۵، و/۶۴، و/۶۲، و/۴۷، و/۱۹، و/۳۱، و/۵۴، و/۳۲، و/۴۲ و/۳۶	گروه‌بندی طلاق یا عادی ۱۰۰ نجفی، بیطرف، محمدی فر و زارعی مته کلایی (۱۳۹۴)
و/۱۱، و/۰۲، و/۰۲، و/۱۲، و/۰۶، و/۱۳، و/۱۷، و/۶۶، و/۵۳، و/۴۴ و/۱۵ و و/۱۶، و/۲۴، و/۴۸، و/۰۹	تقاضای طلاق ۲۸۵ دهقانی و اسماعیلیان (۱۳۹۵)
و/۵۵، و/۴۴، و/۴۱، و/۴۳، و/۳۲، و/۴۰، و/۳۷، و/۵۵، و/۳۷ و/۱۹، و/۱۳، و/۰۲، و/۰۴، و/۱۴، و/۳۱، و/۱۶۰، و/۲۵، و/۵۵ و/۰۲، و/۳۰، و/۰۳، و/۴۶، و/۴۲، و/۴۰، و/۰۷، و/۵۵، و/۳۹ و/۲۳ و و/۱۶، و/۲۰	سازگاری زناشویی ۲۵۰ سیفی زاده آرانی، زارعی محمودآبادی و بخشایش (۱۳۹۸)
و/۲۵، و/۱۱، و/۱۷، و/۲۲، و/۲۵، و/۰۷، و/۰۹، و/۱۴، و/۲۸۵ و/۰۹ و و/۱۲، و/۱۸، و/۰۸، و/۱۳، و/۰۴، و/۲۵	صمیمیت زناشویی - خیانت زناشویی ۶۵۰ بختیاری، حسینی، عارفی و افشاری نیا (۱۳۹۸)
و/۰۲، و/۱۳، و/۳۳، و/۰۸، و/۱۶، و/۰۶، و/۱۱، و/۱۸، و/۱۴، و/۸۷ و/۰۸ و و/۰۲، و/۰۱، و/۰۷، و/۲۱، و/۱۳، و/۰۱	تعهد زناشویی ۲۴۲ هادی، اسکندری، بهرامی، معتمدی و فرخی (۱۳۹۵)
و/۰۶	تعارضات زناشویی ۳۰۰ آراین فر و پورشهریاری (۱۳۹۶)
و/۵۹	پیش‌بینی طلاق عاطفی ۸۰ بازدار و موسوی (۱۳۹۷)
و/۰۴ و و/۱۳، و/۲۵، و/۰۱، و/۵۳	سازگاری زناشویی ۱۳۷ پیروی و بهرامی (۱۳۹۶)
و/۸۰ و و/۱۰، و/۴۶، و/۳۴، و/۳۰	ابعاد صمیمیت زناشویی ۷۰ ذوالفقاری، فاتحی زاده و عابدی (۱۳۸۷)
و/۳۰ و و/۲۹	رضایت زناشویی ۳۹۸ رجبی، یوسفی مقدم و اصلانی (۱۳۹۶)
و/۴۲، و/۰۴، و/۴۲، و/۴۶، و/۲۸، و/۰۷، و/۰۹، و/۰۹، و/۱۴، و/۰۱ و/۲۹ و و/۳۰، و/۲۱، و/۳۵، و/۰۱، و/۰۴	رضایت زناشویی ۱۵۹ خلیلی (۱۳۹۴)
و/۲۰، و/۲۶، و/۲۹، و/۳۴، و/۲۳، و/۴۲، و/۵۱، و/۵۱، و/۳۰، و/۳۵۱ و/۲۳ و و/۰۹	رضایت زناشویی ۱۲۰ شاه حسینی (۱۳۹۶)
و/۵۱، و/۳۸، و/۳۰، و/۵۱، و/۵۰، و/۵۳، و/۳۳، و/۳۸، و/۴۲، و/۴۲، و/۵۷ و/۳۵ و و/۳۵، و/۲۸، و/۳۳، و/۲۷	تعارضات زناشویی ۳۰۰ بساطی (۱۳۹۵)
و/۰۲، و/۱۳، و/۲۵، و/۰۳، و/۰۲، و/۰۸، و/۰۱، و/۱۸، و/۳۸ و/۲۲ و و/۲۰، و/۲۰، و/۱۱، و/۰۱، و/۰۴	رضایت زناشویی ۲۰۰ امیرفیروزی (۱۳۹۲)
و/۶۰، و/۶۳، و/۳۳، و/۱۱، و/۲۸، و/۳۶، و/۱۵، و/۳۱، و/۳۶ و/۴۳ و و/۴۶، و/۶۳، و/۶۲، و/۳۷، و/۶۲	رضایت زناشویی ۶۰ استیری (۱۳۹۱)
و/۱۰، و/۰۲، و/۱۱، و/۲۵، و/۲۵، و/۰۷، و/۱۱، و/۰۲، و/۰۲، و/۱۸ و/۰۶ و و/۱۵، و/۲۹، و/۰۳، و/۰۳	خیانت (روابط فرا زناشویی) ۵۰۰ رباط جزئی
و/۸۲	متقاضی طلاق و عادی ۱۰۰ پیش قدم (۱۳۹۳)
و/۰۱ و و/۱۴، و/۱۸، و/۱۸، و/۱۵، و/۰۷	رضایت زناشویی ۸۵ عالیشوندی (۱۳۹۲)
و/۰۳ و و/۱۳، و/۲۲، و/۲۲، و/۱۳، و/۳۴	کیفیت زناشویی ۳۳۱ انصاری (۱۳۹۳)
و/۳۷ و و/۳۰، و/۱۴، و/۳۹، و/۳۰، و/۸۹، و/۶۱	تعارضات زناشویی ۲۵۰ هدایتی (۱۳۹۵)
و/۱۲، و/۰۱، و/۵۲، و/۲۰، و/۲۹، و/۳۸، و/۲۲، و/۳۶، و/۰۲، و/۳۶ و/۱۶ و و/۵۱، و/۰۷، و/۳۷، و/۲۳	رضایت زناشویی ۲۰۰ بهرامیان
و/۲۴، و/۱۹، و/۱۶، و/۱۰، و/۱۴، و/۲۱، و/۲۲، و/۲۰، و/۰۷، و/۱۲، و/۲۰ و/۱۰ و و/۱۲، و/۱۳، و/۱۳	فرسودگی زناشویی ۲۰۰ رستمی (۱۳۹۶)
و/۰۹ و و/۲۴، و/۲۳، و/۳۲، و/۲۲	تعهد زناشویی ۵۰۰ محمدی (۱۳۹۲)

نورانی جورجاده (۱۳۹۶)	۱۰۰	خیانت زناشویی	۰/۷۶، ۰/۸۵، ۰/۰۴، ۰/۳۲، ۰/۰۰۶، ۰/۱۰ و ۰/۷۵
سجادی نژاد (۱۳۹۶)	۱۲۰	تعهد زناشویی و رضایت جنسی	۰/۰۳، ۰/۰۳، ۰/۱۳، ۰/۰۱، ۰/۰۴، ۰/۰۲، ۰/۰۵، ۰/۰۰۶، ۰/۰۳، ۰/۰۶، ۰/۰۹، ۰/۰۳، ۰/۰۶، ۰/۰۱، ۰/۰۱، ۰/۰۶، ۰/۰۱، ۰/۱۲، ۰/۱۸، ۰/۰۵، ۰/۰۰۶، ۰/۰۵، ۰/۰۴، ۰/۰۴، ۰/۰۱، ۰/۰۱، ۰/۵۷، ۰/۰۱، ۰/۰۴ و ۰/۱۸
سیفی (۱۳۹۶)	۱۲۰	کیفیت زندگی زوجین	۰/۸۵، ۰/۴۰، ۰/۳۳، ۰/۶۱ و ۰/۳۸
زارع (۱۳۹۶)	۳۰۰	دلزدگی زناشویی	۰/۲۳، ۰/۱۱، ۰/۱۰، ۰/۵۰ و ۰/۳۰
روبراهان (۱۳۹۵)	۱۶۲	روابط زناشویی	۰/۵۲
خانی (۱۳۹۶)	۲۰۰	رضایت زناشویی	۰/۴۸، ۰/۴۷، ۰/۲۱، ۰/۳۳ و ۰/۲۵
دایمی (۱۳۹۱)	۲۰۰	تعارض زناشویی	۰/۴۷، ۰/۳۵، ۰/۴۷، ۰/۳۶ و ۰/۳۹
معما (۱۳۹۴)	۲۰۱	کیفیت زناشویی	۰/۲۵، ۰/۱۹ و ۰/۲۴
آلتوان (۱۳۹۴)	۳۰۰	رضایت زناشویی	۰/۱۱، ۰/۸۰، ۰/۱۹، ۰/۱۰ و ۰/۱۶
عشقی (۱۳۹۶)	۱۰۰	تعهد و انسجام خانواده	۰/۷۰، ۰/۵۴، ۰/۲۶، ۰/۶۰ و ۰/۷۲
نیک پرور (۱۳۸۸)	۳۱۰	رضایت زناشویی	۰/۰۱، ۰/۰۲، ۰/۰۲، ۰/۲۵، ۰/۱۱، ۰/۱۵، ۰/۱۳، ۰/۱۶ و ۰/۱۹
عبدلی قهی (۱۳۹۵)	۱۵۰	صمیمی زناشویی	۰/۳۲، ۰/۹۰، ۰/۸۵، ۰/۸۰ و ۰/۸۰
هادی (۱۳۹۵)	۴۲۸	تعهد زناشویی	۰/۰۹، ۰/۱۳، ۰/۱۳، ۰/۱۵، ۰/۱۹، ۰/۲۲، ۰/۲۴، ۰/۳۴، ۰/۲۳، ۰/۲۶، ۰/۲۱، ۰/۰۷، ۰/۱۱، ۰/۲۲، ۰/۱۴ و ۰/۱۹
صمدی فر (۱۳۹۲)	۳۰۰	رضایت زناشویی	۰/۳۶

با توجه به این شاخص‌های روابط بین زوجین شامل متغیرهای مثبت و منفی بود تحلیل‌ها به تفکیک این دسته بندی انجام شد. با توجه به پژوهش‌های اولیه شاخص‌های مثبت در روابط زوجین شامل کیفیت زناشویی، رضایت زناشویی، تعهد زناشویی، سازگاری زناشویی، صمیمیت زناشویی و صمیمت کلی بین زوجین بودند و شاخص‌های منفی روابط بین زوجین نیز مشتمل بر فرسودگی زناشویی، دلزدگی زناشویی، خیانت، تقاضای طلاق، تعارضات زناشویی و طلاق عاطفی بودند.

پیش از انجام تحلیل‌های آماری فراتحلیل ابتدا سوگیری انتشار^۱ در نتایج پژوهش‌های اولیه با استفاده از نمودار کیفی^۲ و شاخص تعداد امن از تخریب^۳ بررسی شد. طبق نمودار کیفی تمام اندازه‌های اثر در محدوده قابل اطمینان نمودار کیفی قرار داشتند و موردی برای حذف تشخیص داده نشد. همچنین مقدار امن از تخریب برابر با ۱۲۴ به دست آمد که نشان دهنده این موضوع است که پس از ورود ۱۲۴ پژوهش با میانگین اندازه اثر صفر، اندازه اثر خلاصه در این فراتحلیل صفر می‌شود. طبق هر دو شاخص می‌توان از نبود سوگیری انتشار در این فراتحلیل اطمینان تقریبی حاصل کرد.

جدول ۲: شاخص‌های ناهمگنی اندازه‌های اثر طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بر شاخص‌های مثبت و منفی در روابط بین زوجین

نوع شاخص	شاخص Q	درجه آزادی	سطح معناداری	مجذور I
مثبت	۵۴۸۵/۸۴۲	۲۵۹	/۰۰۱	۹۵/۲۷۹
منفی	۲۳۷۸/۴۰۹	۱۰۸	/۰۰۱	۹۵/۴۵۹

اساس هر دو شاخص ناهمگنی، می‌توان نتیجه گرفت که متغیرهای تعدیل‌کننده در روابط بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و شاخص‌های مثبت و منفی در روابط بین زوجین نقش تأثیرگذاری دارند؛ بنابراین مدل تصادفی به‌عنوان مدل فراتحلیل انتخاب شد.

در جدول ۲، شاخص‌های ناهمگنی اندازه‌های اثر در بین پژوهش‌های اولیه بر اساس شاخص Q کوکران و مجذور I ارائه شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود مقدار شاخص Q در شاخص‌های مثبت و منفی در روابط بین زوجین به ترتیب برابر با ۵۴۸۵/۸۴۲ و ۲۳۷۸/۴۰۹ و معنی‌دار هستند ($P \leq 0/001$). همچنین مقدار آماره مجذور I در شاخص‌های مثبت و منفی در روابط بین زوجین برابر با ۹۵٪ است که بر طبق معیار هیگنز، تامپسون، دیکر و آلتمن^۴ (۲۰۰۳) نشان‌دهنده ناهمگنی بالا در پژوهش‌های اولیه است. بر

3. Fail-safe N test

4. Higgins, Thompson, Deeks, Altman

1. Publication bias

2. Funnel plot

جدول ۳: اندازه‌های اثر خلاصه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بر شاخص‌های مثبت و منفی در روابط بین زوجین

نوع شاخص	تعداد مطالعات	اندازه اثر	حد پایین	حد بالا	Z	سطح معناداری
منفی	۱۰۹	۰/۲۱۴	۰/۲۰۴	۰/۲۲۴	۴۰/۲۵۹	۰/۰۰۱
مثبت	۲۶۰	-۰/۱۱۵	-۰/۱۲۴	-۰/۱۰۷	-۲۷/۵۲۵	۰/۰۰۱

ناسازگار اولیه بر شاخص‌های مثبت در روابط بین زوجین برابر با ۰/۲۰ و بر شاخص‌های منفی برابر ۰/۱۱ است که در هر دو این اندازه‌های اثر خلاصه معنی‌دار هستند ($P \leq ۰/۰۰۱$).

با لحاظ ناهمگنی بالا در اندازه‌های اثر از مدل تصادفی برای محاسبه اندازه‌های اثر خلاصه استفاده شد. در جدول شماره ۳ این اندازه‌های اثر خلاصه تصادفی طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بر روابط بین زوجین به تفکیک شاخص‌های مثبت و منفی ارائه شده است. اندازه اثر خلاصه طرح‌واره‌های

جدول ۴: اندازه‌های اثر خلاصه انواع مختلف طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بر شاخص‌های مثبت و منفی در روابط بین زوجین

طرح‌واره	شاخص‌های منفی			شاخص‌های مثبت		
	تعداد مطالعات	اندازه اثر	Z	تعداد مطالعات	اندازه اثر	Z
استحقاق	۶	۰/۱۷۷	**۷/۲۷۰	۱۳	-۰/۱۴۹	**۷/۶۵۱
خویش‌داری	۶	۰/۲۷۹	**۱۳/۳۱۹	۱۳	-۰/۱۱۸	**۶/۴۳۲
وابستگی	۷	۰/۲۰۴	**۹/۰۱۰	۱۱	-۰/۰۱۲	-۰/۵۶۴
آسیب‌پذیری	۷	۰/۱۶۳	**۸/۱۴۱	۱۳	-۰/۱۵۴	**۸/۴۶۱
خودتحويل نیافته	۵	۰/۱۳۴	**۶/۱۵۵	۱۲	-۰/۰۷۷	**۴/۰۱۴
شکست	۵	۰/۲۵۰	**۱۱/۱۷۰	۱۳	-۰/۰۱۲	-۰/۶۳۵
اطاعت	۴	۰/۱۷۴	۶/۶۷۵	۱۰	-۰/۲۲۹	**۹/۹۷۶
ایثار	۶	۰/۰۲۸	-۰/۳۴۳	۱۴	-۰/۰۲۶	-۰/۴۸۷
پذیرش جویی	۱	۰/۱۴۸	۱/۴۹۹	۱	-۰/۱۰۸	*-۲/۲۳۵
منفی‌گرایی	۱	۰/۶۰۲	**۱۲/۹۹۷	۲	-۰/۱۴۹	**۳/۸۷۴
بازداری هیجانی	۷	۰/۲۷۷	**۱۲/۵۳۳	۱۲	-۰/۲۱۶	**۱۰/۵۵۷
معیارهای سرسختانه	۵	۰/۱۶۰	**۶/۶۳۶	۱۱	-۰/۱۳۲	**۶/۱۶۲
رهاشدگی	۷	۰/۲۳۰	**۱۱/۳۵۰	۱۴	-۰/۱۳۲	**۷/۶۷۶
بی‌اعتمادی	۷	۰/۳۶۲	**۱۶/۹۴۹	۱۲	-۰/۲۰۲	**۱۰/۰۰۵
محرومیت هیجانی	۶	۰/۲۶۱	**۱۲/۶۲۲	۱۵	-۰/۲۱۷	**۱۳/۰۰۳
نقص	۶	۰/۲۴۸	**۱۰/۲۹۸	۱۵	-۰/۲۲۱	**۱۲/۳۹۲
انزوای اجتماعی	۷	۰/۱۷۴	**۸/۴۵۱	۱۴	-۰/۲۰۶	**۱۲/۰۰۷
طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه	۵	۰/۳۹۸	**۱۳/۵۱۸	۲	-۰/۶۵۶	**۱۲/۰۱۰
قطع ارتباط و طرد	۲	۰/۳۳۰	**۷/۶۲۸	۱۳	-۰/۲۲۶	**۱۲/۱۰۷
عملکرد خودگردانی مختل	۲	۰/۲۰۸	**۴/۶۸۵	۱۲	۰/۰۵۷	*۲/۹۰۳
محدودیت‌های مختل	۲	۰/۴۸۷	**۱۱/۸۳۸	۱۱	۰/۰۴۶	*۲/۲۰۶
دیگر جهت‌مندی	۲	۰/۰۸۹	*۱/۹۹۰	۱۲	-۰/۰۵۸	*-۲/۹۵۴
گوش‌به‌زنگی بیش از حد	۲	۰/۰۲۵	۰/۵۵۹	۱۴	-۰/۲۰۶	**۱۲/۰۰۷

** $P \leq ۰/۰۰۱$ * $P \leq ۰/۰۰۵$

پیشینه انواع مختلف طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و انواع مختلف شاخص‌های منفی و مثبت در روابط زوجین به عنوان تعدیل‌گرهای احتمالی در نظر گرفته شدند و اندازه‌های اثر به تفکیک طبقات فرعی این دو شاخص محاسبه

گام بعدی تحلیل‌های آماری با عنایت به ناهمگنی بالا در اندازه‌های اثر، جستجوی متغیرهای تعدیل‌کننده‌ای است که می‌توانند پراش در اندازه‌های اثر را تبیین کنند. با توجه به تحلیل‌های آماری در پژوهش‌های اولیه و مرور

می‌شود. در مورد شاخص‌های مثبت نیز بزرگ‌ترین اندازه اثر با متغیر کلی طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه(۰/۶۵۵-)، اطلاعات(۰/۲۲۹-) و قطع ارتباط و طرد(۰/۲۲۶-) دیده می‌شود.

و مقایسه شدند. در جدول ۳ اندازه‌های اثر خلاصه انواع مختلف طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بر شاخص‌های منفی و مثبت در روابط بین زوجین ارائه شده است. در ارتباط با شاخص‌های منفی در روابط بین زوجین به ترتیب بزرگ‌ترین اندازه‌های اثر در منفی‌گرایی(۰/۶۰۲)، محدودیت‌های مختل(۰/۴۸۷) و متغیر کلی طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه(۰/۳۹۸) مشاهده

جدول ۵: اندازه‌های اثر خلاصه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بر انواع مختلف شاخص‌های روابط بین زوجین

شاخص‌های روابط بین زوجین	تعداد مطالعات	اندازه اثر	حد پایین	حد بالا	Z
شاخص‌های مثبت	کیفیت زناشویی	۱۴	-۰/۲۶۷	-۰/۲۹۹	۱۵/۳۴۱**
	رضایت زناشویی	۱۳۲	-۰/۱۳۸	-۰/۱۵۰	۲۲/۵۴۵**
	تعهد زناشویی	۶۰	-۰/۰۵۵	-۰/۰۷۰	۷/۰۴۹**
	سازگاری زناشویی	۳۵	-۰/۲۶۲	-۰/۲۸۹	۶۲۰/۱۷**
	صمیمیت زناشویی	۱۳	-۰/۰۱۱	-۰/۰۳۶	۱۸۱۷
صمیمیت کلی بین زوجین	۵	-۰/۴۴۰	-۰/۵۵۶	-۰/۳۰۷	۵/۹۷۰**
شاخص‌های منفی	فرسودگی زناشویی	۱۵	۰/۱۵۶	۰/۱۳۰	۱۱/۶۴۹**
	دل‌زدگی زناشویی	۵	۰/۲۱۷	۰/۱۶۸	۸/۵۰۲**
	خیانت	۳۲	۰/۱۲۱	۰/۱۰۴	۱۴/۱۶۳**
	تقاضای طلاق	۲۷	۰/۲۶۹	۰/۲۴۵	۲۱/۱۸۱**
	تعارضات زناشویی	۲۹	۰/۳۶۲	۰/۳۴۲	۳۳/۳۷۴**
	طلاق عاطفی	۱	۰/۵۹۰	۰/۴۲۵	۵/۹۴۶**

در جدول شماره ۴ مقادیر اندازه‌های اثر خلاصه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بر انواع مختلف شاخص‌های روابط بین زوجین ارائه شده است. در ارتباط با شاخص‌های مثبت بزرگ‌ترین اندازه اثر خلاصه طرح‌واره‌ها در شاخص صمیمیت کلی بین زوجین(۰/۴۴-) است و در مورد شاخص‌های منفی بزرگ‌ترین اندازه اثر در طلاق عاطفی(۰/۵۹) مشاهده شده است.

قابل توجهی بین پژوهش‌های اولیه این حوزه با نتایج فراتحلیل حاضر باشد. جهت بحث پیرامون همسویی نتایج با پیشینه تجربی، اندازه‌های اثر این فراتحلیل با فراتحلیل‌های دیگر مقایسه و تفسیر می‌شود. هرچند، در ارتباط با موضوع دقیق این فراتحلیل، پژوهش فراتحلیلی مدونی یافت نشد؛ ولی در پیشینه پژوهشی، تعدادی فراتحلیل‌های مرتبط وجود دارد. به عنوان مثال، پیش‌تر جانوسکی و همکاران^۱(۲۰۲۰) به فراتحلیل طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و مشکلات در روابط بین فردی پرداختند. در این مطالعه ۴۹ پژوهش اولیه فراتحلیل شدند و نتایج نشان داد که اندازه اثر متوسط مثبتی بین این طرح‌واره‌ها و این مشکلات وجود دارد. همچنین در فراتحلیل طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و تجارب کودکی نامطلوب که توسط پیکینگتون، بیشاب و یونان^۲(۲۰۲۱) انجام شد، اندازه‌های اثر متوسط تا بزرگ به دست آمد. همچنین در فراتحلیل تریق و رنید و چان^۳(۲۰۲۱) به بررسی رابطه طرح‌واره‌های اولیه ناسازگار با افسردگی پرداخته شد که اندازه اثر خلاصه بزرگ در این فراتحلیل محاسبه شد. با مقایسه اندازه‌های اثر خلاصه طرح‌واره‌های اولیه در فراتحلیل حاضر و اندازه اثر خلاصه سه فراتحلیل فوق‌الذکر که به بررسی سه شاخص معین افسردگی، تجارب کودکی نامطلوب و مشکلات روابط بین فردی پرداخته‌اند، مشخص می‌شود که اندازه‌های اثر خلاصه در این فراتحلیل‌ها نسبت به تحقیق حاضر بزرگ‌تر هستند. یک تبیین برای این اختلاف می‌تواند به این موضوع مرتبط باشد که با احتمال زیاد تفاوت در مقدار اندازه‌های اثر خلاصه به جهت ناهمگنی بالا ناشی از در تعریف

در جدول شماره ۴ مقادیر اندازه‌های اثر خلاصه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بر انواع مختلف شاخص‌های روابط بین زوجین ارائه شده است. در ارتباط با شاخص‌های مثبت بزرگ‌ترین اندازه اثر خلاصه طرح‌واره‌ها در شاخص صمیمیت کلی بین زوجین(۰/۴۴-) است و در مورد شاخص‌های منفی بزرگ‌ترین اندازه اثر در طلاق عاطفی(۰/۵۹) مشاهده شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بنیادهای شناختی هستند که با تعدادی از کارکردهای روان‌شناختی نامطلوب همبسته هستند. این فراتحلیل برای ترکیب کمی پژوهش‌های حوزه پژوهشی روابط بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با شاخص‌های روابط بین زوجین به منظور دستیابی به اندازه اثر خلاصه و نقش متغیرهای تعدیل‌کننده طرح و اجرا شد. با توجه به ماهیت بین متغیرها از اندازه اثر نوع ۲ برای بررسی روابط استفاده شد. پس از تفکیک شاخص‌های روابط بین زوجین به مثبت و منفی مشخص شد که اندازه‌های اثر شاخص‌های مثبت و منفی در روابط بین زوجین طبق آستانه‌های تفسیری کوهن (۱۹۸۸) پائین است.

با توجه به این که این اندازه‌های اثر خلاصه، خود میانگین اندازه‌های اثر تک‌تک پژوهش‌های اولیه این حوزه است، نیازی به بحث و ارتباط دادن این شاخص با پژوهش‌های اولیه این حوزه نیست و طبیعی است که همسویی

بالدوین^۲ (۱۹۹۲) اذعان می‌داد که طرح‌واره‌ها می‌توانند به افراد کمک کنند که چگونگی تعامل خودشان را با دیگران پیش‌بینی کنند. برای مثال کسی که دارای بازداری هیجانی است در ابراز عواطف مثبت به همسر که یکی از عوامل مهم نگه‌دارنده رابطه به‌ویژه از منظر زنان است، دچار مشکل خواهد شد. همچنین منفی‌گرایی دارای بزرگ‌ترین اندازه اثر بر شاخص‌های منفی زناشویی بود که نشان از اثر تفسیرهای منفی بر موضوعاتی چون طلاق عاطفی دارد. گاهی رفتارهای مثبت طرف مقابل در سایه یک تفسیر منفی از طرف دیگر می‌تواند تأثیری مخرب‌تر از رفتارهای منفی داشته باشد. به همین طریق فعال شدن طرح‌واره بی‌اعتمادی موجب از هر طرف زوجین منجر به تخریب روابط می‌شود.

در ارتباط با نتایج این فرا تحلیل بایستی به محدودیت‌های پیش رو در پژوهش توجه کرد. این فرا تحلیل بر اساس ملاک‌های ورود و خروج تعریف شده محدود به پژوهش‌های اولیه خاصی بوده است. همچنین دقت شود که همیشه محدودیت سوگیری انتشار وجود دارد و بی‌تردید پژوهش‌های اولیه‌ای در این رابطه و منطبق با ملاک‌های ورود و خروج تعریفی وجود داشته‌اند که شناخته نشده‌اند. علیرغم این یافته‌ها پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی از ابزارهای سنجش شناخته‌شده در ارتباط با اندازه‌گیری طرح‌واره‌های اولیه و سنجش‌های متغیر وابسته استفاده شود. با توجه به دامنه اندازه‌های اثر پیشنهاد می‌شود که آموزش‌های پیش از ازدواج بر آگاهی بخشی از انواع طرح‌واره‌ها و اثرات آن‌ها در ادراکات تأکید شود. همچنین در فرایندهای مشاوره سازشی مشاورین می‌توانند به اصلاح طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه زوجین بپردازند.

منابع

- آرین فر، نیره و پورشهریاری، مه سیمیا. (۱۳۹۶). مدل معادلات ساختاری پیش‌بینی تعارضات زناشویی بر اساس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه حوزه بریدگی و طرد و متغیر میانجی سبک‌های عشق ورزی. *فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*. ۸(۲۹)، ۱۰۷-۱۳۴.
- استیری، راحله. (۱۳۹۱). مقایسه رابطه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با میزان رضایت زناشویی در مبتلایان به اختلال افسردگی و اختلال وسواس فکری-عملی. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران.
- آلتوان، راضیه. (۱۳۹۴). رابطه بین طرح‌واره‌های ناسازگاری با نگرش به عشق و رضایت زناشویی بین زوجین ۵ سال اول زندگی در شهر بوشهر. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت.
- امیرفیروزی، سهیلا. (۱۳۹۲). پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، تحریفات شناختی بین فردی و تیپ شخصیتی زوجین. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه علم و فرهنگ، تهران.
- انصاری، پروین. (۱۳۹۳). رابطه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، سبک‌های عشق ورزی و الگوهای ارتباطی زوجین با کیفیت زناشویی. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه رازی، کرمانشاه.

متغیر وابسته در فرا تحلیل حاضر به صورت وسیع و باز است. نتایج تحلیل‌های جداگانه اندازه‌های اثر به تفکیک انواع متغیرهای وابسته نشان داد که اندازه اثر طرح‌واره‌ها بر صمیمیت کلی بین زوجین (۰/۴۴-) و طلاق عاطفی (۰/۵۹) است. این دامنه وسیع از متغیرهای وابسته غیرقابل اجتناب بود چرا که در تحقیقات اولیه تعاریف شاخص‌های مرتبط با روابط بین زوجین بسیار باز و بدون محدوده بوده است. در واقع، شاخص‌های مرتبط با روابط زوجین بسیار کلی‌تر از دو متغیر افسردگی و مشکلات در روابط بین فردی است. همچنین بایستی در نظر داشت که در این فرا تحلیل متغیر وابسته دارای جنبه‌های مثبت و منفی است در حالی که در سه فرا تحلیل قبلی متغیر وابسته یک رفتار مرضی یا ناسازگارانه است.

با توجه به مقدار بالای ناهمگنی اندازه‌های اثر در این فرا تحلیل، اندازه‌های اثر تحقیقات اولیه به تفکیک انواع طرح‌واره‌ها تحلیل شد. در ارتباط با شاخص‌های منفی به ترتیب بزرگ‌ترین اندازه‌های اثر در منفی‌گرایی، محدودیت‌های مختل و متغیر کلی طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و در مورد شاخص‌های مثبت نیز بزرگ‌ترین اندازه اثر با متغیر کلی طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، اطلاعات و قطع ارتباط و طرد دیده شد. در همین رابطه در فرا تحلیل بیشاپ، یونان، لاو و پیکینگتون (۲۰۲۱) نیز مشخص شد که طرح‌واره‌های مختلف دارای اندازه‌های اثر متفاوتی با تجارب نامطلوب کودکی هستند. بزرگ‌ترین اندازه اثر در طرح‌واره طرد اجتماعی و کوچک‌ترین در طرح‌واره نقص/اثر مشاهده شد. در فرا تحلیل تریق و همکاران (۲۰۲۱) اندازه اثر نمره کل طرح‌واره‌های اولیه دارای بیشترین اندازه اثر و طرح‌واره محدودیت‌های مختل دارای کوچک‌ترین اندازه اثر بود. مشخص است که هرکدام از طرح‌واره‌ها وزن‌های یکسانی از لحاظ تأثیرگذاری بر افکار و ادراکات افراد ندارند. یافته‌های فرا تحلیل‌های قبلی از جهت دامنه مختلف اندازه‌های اثر با توجه به نوع طرح‌واره با فرا تحلیل حاضر همخوان است؛ اما از این جهت که کدام نوع طرح‌واره در کل اندازه اثر بزرگ‌تری دارد نتایج همه فرا تحلیل‌ها متفاوت است. یک تبیین احتمالی شاید این باشد که هر طرح‌واره‌های اثرات متفاوتی بر یک نوع رفتار دارد. به عبارتی ممکن است طرح‌واره طرد بر شاخص‌های مرتبط با زندگی زناشویی اثر بزرگ داشته باشد؛ ولی در اضطراب تأثیر متوسط یا کوچک داشته باشد.

با توجه به این موضوع در این فرا تحلیل بر اساس انواع سنجش‌های مرتبط با روابط بین زوجین نیز تحلیل انجام شد. نتایج تحلیل‌های جداگانه اندازه‌های اثر به تفکیک انواع متغیرهای وابسته نشان داد که تعهد زناشویی و طلاق عاطفی بیشترین تأثیر را از طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه می‌گیرند. در فرا تحلیل بیشاپ، یونان، لاو و پیکینگتون (۲۰۲۱) نیز اندازه‌های اثر با توجه به سنجش‌های متفاوت متغیر وابسته (تجارب نامطلوب دوران کودکی) از بزرگ تا کوچک بود.

نظریه پردازان به تبیین چرایی اثر منفی طرح‌واره‌ها بر روابط بین فردی پرداخته‌اند (دراپئو و پری^۱، ۲۰۰۴). طرح‌واره‌ها افراد را وامی‌دارند که خود و دیگران را به نحو خاصی ادراک کنند (یانگ و همکاران، ۲۰۰۳). این ادراکات متفاوت از خود و دیگران بر رفتارهای آتی اثرات بزرگی خواهند داشت.

رباط جزئی، سید مجتبی. (۱۳۹۸). پیش‌بینی‌گرایی به روابط فرزندناشویی بر اساس صفات تاریک شخصی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه «آزمون نقش واسطه‌ای صمیمیت زناشویی». پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه شاهد.

رجبی، غلامرضا؛ یوسفی مقدم، مرضیه و اصلانی، خالد. (۱۳۹۶). ارزیابی مدل افسردگی و رضایت زناشویی زنان بر اساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های مقابله‌ای شوهران مبتلا به مواد افیونی. فصلنامه پژوهش‌های مشاوره، ۱۷(۶۵)، ۱۰۴-۱۲۴.

رستمی، عثمان. (۱۳۹۶). نقش طرحواره‌های ناسازگار اولیه و تمایز یافتگی خود در فرسودگی زناشویی و طلاق عاطفی زوجین. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی.

رفاهی، ژاله؛ قادری، زهرا؛ و بهمنی، مجید. (۱۳۹۰). تاثیر آموزش زوج درمانی طرحواره محور بر بهبود عملکرد زوجین. مجله روش‌ها و مدل‌های روان‌شناختی (ویژه‌نامه)، ۲، ۲۹-۴۵.

روبراهان، افسانه. (۱۳۹۵). رابطه بلوغ عاطفی، تمایز یافتگی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه با روابط فرزندناشویی. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علم و فرهنگ.

زارع، فاطمه. (۱۳۹۶). پیش‌بینی دلزدگی زناشویی بر پایه عملکرد خانواده و طرحواره‌های ناسازگار اولیه در زنان شاغل (کارمند، کارگر) شهر مهریز. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، پردیس علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه یزد.

سجادی نژاد، کریم. (۱۳۹۶). نقش پیش‌بینی‌کنندگی طرحواره‌های ناسازگار اولیه برای تعهد زناشویی و رضایت جنسی. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت.

سیفی زاده آرانی، حامد؛ زارعی محمودآبادی، حسن و بخشایش، علیرضا. (۱۳۸۹). رابطه طرحواره اولیه و سازگاری زناشویی با واسطه‌گری ترس از صمیمیت در متاهلین. فصلنامه خانواده‌پژوهی، ۱۵(۶۰)، ۴۸۶-۴۶۷.

سیفی، فاطمه. (۱۳۹۶). نقش طرحواره‌های ناسازگار اولیه و تمایز یافتگی خود در سبک فرزندپروری و کیفیت زندگی زوجین. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه محقق اردبیلی.

شاطری، سمیرا. (۱۳۹۴). رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه، احقاق جنسی با دلزدگی زناشویی و میانجیگری صمیمیت. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه رازی.

شاه حسینی، سمیه. (۱۳۹۶). ۴۶۷-۴۸۶ پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه و راهبردهای تنظیم‌شناختی هیجان. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور، تهران جنوب.

صابونچی، فرانک؛ دوکلانه‌ای فرد، فریده و بهبودی، معصومه. (۱۳۹۹). الگوی ساختاری رضایت زناشویی بر اساس سبک‌های دل‌بستگی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه با میانجی‌گری هیجان خواهی. فصلنامه علمی روانشناسی کاربردی، دوره ۱۴، شماره ۱۱(۵۳)، ۱۱۹-۱۳۸.

صمدی فر، آذر. (۱۳۹۲). رابطه مستقیم و غیر مستقیم طرحواره ناسازگار اولیه حوزه بریدگی و طرد و رضایت زناشویی با میانجی‌گری سبک دل‌بستگی ناایمن و افسردگی در کارمندان متاهل ادارات دولتی شهر اهواز. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران، اهواز.

عالیشوندی، خیرالنساء. (۱۳۹۲). رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه با احساس بیگانگی از خود رضایت زناشویی در زنان متقاضی طلاق شهر بندرعباس. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت.

بازدار، خالد؛ سیداصغر، موسوی. (۱۳۹۶). بررسی و تحلیل نقش طرحواره‌های ناسازگار اولیه و کمال‌گرایی منفی در پیش‌بینی طلاق عاطفی بین زوجین. فصلنامه فرهنگی-تربیتی زنان و خانواده، ۱۳(۴۳)، ۹۳-۱۱۶.

باوی، ساسان؛ مسعودی فر، معصومه؛ رضایی، سعید و طیب، عبدالرضا. (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین باورهای فراشناختی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه با علایم وسواسی-اجباری دانشجویان دانشگاه آزاد اهواز، نشریه علوم رفتاری، ۵(۱۶۱)، ۲۴-۲۹.

بختیاری، انسیه؛ حسینی، سعیدالسادات؛ عارفی، مختار و افشاری نیا، کریم. (۱۳۹۷). مدل علی روابط فرزندناشویی بر اساس سبک‌های دل‌بستگی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه: نقش واسطه‌ای صمیمیت زناشویی و سبک‌های عشق ورزی. فصلنامه علمی پژوهشی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت ایران، ۲(۲)، ۲۴۵-۲۵۸.

بساطی، آریتا. (۱۳۹۵). رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه، سبک دل‌بستگی و بخشودگی با تعارض زناشویی دبیران متاهل زن کرمانشاه. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه رازی، کرمانشاه.

بهبودی، معصومه و احمدی طهور سلطانی، محسن. (۱۳۹۶). رابطه بین بدرفتاری در کودکی با سومصرف مواد در بزرگسالی: نقش واسطه‌ای طرحواره‌های ناسازگار اولیه، فصلنامه پرستار و پزشک در رزم، دوره ۵(۱۷)، ۳۷-۴۸.

بهرامیان، طیبه. (۱۳۹۵). بررسی نقش ویژگی‌های شخصیتی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه در پیش‌بینی رضایت زناشویی. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه سمنان.

پیروی، مریم و بهرامی، هادی. (۱۳۹۶). بررسی رابطه طرحواره ناسازگار اولیه زوجین وسازگاری زناشویی در دانشجویان متاهل واحد علوم تحقیقات تهران. مجله رویش روان‌شناسی، ۱(۱۶)، صفحه ۱۵۸-۱۳۱.

پیش‌قدم، علی. (۱۳۹۳). مقایسه ویژگی‌های شخصیتی، سبک‌های دل‌بستگی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه افراد متقاضی طلاق یا افراد عادی. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان.

خانی، سمیرا. (۱۳۹۶). پیش‌بینی رضایت از زندگی و سازگاری زناشویی بر اساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهر قدس.

خلیلی، خلیل. (۱۳۹۴). رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه و خود تنظیمی با رضایت زناشویی فرهنگیان شهرستان پارسایان. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت.

دائمی، فاطمه. (۱۳۹۱). بررسی نقش روان‌بنه‌های ناسازگار نخستین و تمایز یافتگی بر میزان تعارض زناشویی. پایان‌نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه علم و فرهنگ، تهران.

دربا، محمد، محمودپور، عبدالباسط، ایجادی، سحر. و یوسفی، ناصر. (۱۴۰۰). رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه با رضایت زناشویی و کیفیت زندگی در زنان دارای همسر وابسته به مواد/اعتیاد پژوهی، ۱۵(۶۰)، ۳۷۳-۳۹۳.

دهقانی، محسن. (۱۳۹۵). ویژگی‌های شخصیتی، طرحواره‌های ناسازگار اولیه و کارکرد خانواده در زوجین متقاضی و غیر متقاضی طلاق. فصلنامه خانواده‌پژوهی، ۱۲(۴۸)، ۵۷۵-۵۹۲.

ذوالفقاری، مریم؛ فاتحی زاده، مریم و عابدی، محمدرضا. (۱۳۸۷). تعیین رابطه بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه با ابعاد صمیمیت زناشویی زوجین شهر اصفهان. فصلنامه خانواده‌پژوهی، ۴(۱۵)، ۲۶۱-۲۴۷.

- نوری، حمیدرضا و نقوی، مجید. (۱۳۹۶). بررسی اثربخشی آموزش ذهن شفقت ورز بر تعدیل طرحواره‌های ناسازگار اولیه در معنادین مواد افیونی تحت درمان نگهدارنده با متادون، *فصلنامه علمی اعتیاد پژوهی*، دوره ۱۱(۴۴)، ۱۸۷-۲۰۸.
- نیک پرور، فاطمه. (۱۳۹۶). پیش بینی رضایت زناشویی بر اساس حوزه‌های طرحواره‌های ناسازگار اولیه. پایان نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی.
- هادی، سعیده؛ اسکندری، حسین؛ سهرابی، فرامرز؛ معتمدی، عبدالله و فرخی، نورعلی. (۱۳۹۵). مدل ساختاری پیش بینی تعهد زناشویی بر اساس سبک‌های دلبستگی و متغیرهای میانجی خودکنترلی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه در افراد دارای روابط فرازناشویی عاطفی. *فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان درمانی*. ۷(۲۸)، ۳۳-۶۰.
- هدایتی، فاطمه. (۱۳۹۵). تعیین نقش طرحواره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های تفکر در پیش بینی تعارضات زناشویی کارمندان متاهل شهرستان بندرعباس. پایان نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه هرمزگان.
- هوشمندی، رودابه؛ احمدی، خدابخش و کیامنش، علیرضا. (۱۳۹۸). تحلیلی بر عمل تعارضات زناشویی در دو دهه اخیر (یک مرور نظاممند)، *مجله علمی-پژوهشی علوم روانشناختی*، ۱۸(۷۹)، ۸۲۸-۸۱۹.
- یانگ، ج. کلاسکو؛ ژ، ویشار، م. ای. (۱۳۸۶). کتاب طرح‌واره درمانی. ترجمه ح حمیدپور، اندوز، ز. تهران: انتشارات ارجمند.
- Baldwin, M. W. (1992). Relational schemas and the processing of social information. *Psychological Bulletin*, 112(3), 461-484.
- Bishop, A., Younan, R., Low, J., & Pilkington, P. D. (2022). Early maladaptive schemas and depression in adulthood: A systematic review and meta-analysis. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 29(1), 111-130.
- Blissett, J., Walsh, J., Harris, G., Jones, C., Leung, N., & Meyer, C. (2006). Different core Beliefs Predict Paternal and Maternal Attachment Representations in Young Women. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 13(3), 163-171.
- Cecero, J. J., Nelson, J. D., & Gillie, J. M. (2004). Tools and tenets of Schema Therapy: Toward the construct validity of the Early Maladaptive Schema Questionnaire Research Version (EMSQ-R). *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 11(5), 344-357.
- Chohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences (Second)*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Drapeau, M., & Perry, J. C. (2004). Childhood trauma and adult interpersonal functioning: A study using the core conflictual relationship theme method (CCRT). *Child Abuse and Neglect*, 28(10), 1049-1066.
- Glass, G. V. & Primary, secondary, and meta-analysis of research. *Educational Researcher*, 5, 3-8.
- Hawkins, DN., Booth, A. (2005). Unhappily Ever After: Effects of long-term, low-quality marriages on well-being. *Social Forces*. 84(1): 451-71.
- Higgins, J. P., Thompson, S. G., Deeks, J. J., & Altman, D. G. (2003). Measuring inconsistency in meta-analyses. *Bmj*, 327(7414), 557-560.
- Janovsky, T., Rock, A. J., Thorsteinsson, E. B., Clark, G. I. Murray, C. V. (2020). The relationship between early maladaptive schemas and interpersonal problems: A meta-analytic review, *Clin Psychol Psychother*, 27, 408-447.
- عبدالهی قهی، حمیدرضا. (۱۳۹۵). پیش بینی صمیمیت زناشویی بر اساس طرحواره ناسازگار اولیه و سبک دلبستگی در دانشجویان متاهل علوم انتظامی استان تهران. پایان نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شهر قدس.
- عشقی، منیره. (۱۳۹۲). بررسی رابطه میان الگوهای ارتباطی زوجین سبک‌های دلبستگی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه با تعهد و انسجام خانواده در بین دانشجویان متاهل. پایان نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه محقق اردبیلی.
- کریمی، الهه. (۱۳۹۱). بررسی و مقایسه طرحواره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های دلبستگی مردان مرتکب درجات بالای خشونت علیه همسرانشان با مردان مرتکب درجات پایین خشونت علیه همسرانشان. پایان نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه الزهرا.
- لطفی، راضیه؛ دنیوی، وحید؛ و خسروی، زهره. (۱۳۸۶). مقایسه طرحواره‌های ناسازگار در سربازان مبتلا به اختلالات شخصیت دسته ب و سربازان سالم. *مجله دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران*، ۵(۲)، ۱۲۶۱-۱۲۶۶.
- مامی، شهرام؛ صفرنیا، افشین. (۱۳۹۷). اثربخشی رویکرد زوج درمانی سیستمی-سازه‌گرا بر طرحواره‌های ناسازگار اولیه و گرایش به روابط فرازناشویی زنان متقاضی طلاق. *مطالعات روان شناختی*، ۱(۱۴)، ۷۶-۹۰.
- محمدی، بهاره. (۱۳۹۲). پیش بینی تعهد زناشویی بر اساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه، رضایت زناشویی و نگرش‌های مذهبی در زوجین ساکن شهر تهران. پایان نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه علم و فرهنگ، تهران.
- محمودیان دستنایی، طاهره؛ امیری، شعله؛ نشاط دوست، حمیدطاهر و منشی، غلام رضا. (۱۳۹۶). مقایسه اثربخشی طرحواره درمانی و درمان شناختی رفتاری بر باورهای اختلال خوردن در بیماران بی اشتها و پر اشتها عصبی با توجه به پیوند والدینی، نشریه روانشناسی بالینی و شخصیت، ۱۶(۳)، ۳۸-۵۲.
- مصرآبادی، جواد. (۱۳۹۵). *فرا تحلیل: مفاهیم، نرم افزار و گزارش نویسی*، تبریز: انتشارات دانشگاه شهید مدنی آذربایجان.
- معما، ندا. (۱۳۹۴). بررسی رابطه سبک‌های عشق و طرحواره‌های ناسازگار اولیه با کیفیت زناشویی در دانشجویان متاهل دانشگاه شهید چمران اهواز. پایان نامه منتشر نشده کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران، اهواز.
- مقدم فر، نصیره؛ شاه نظری، مهدی. (۱۳۹۶). بررسی نقش حمایت اجتماعی و طرحواره ناسازگار اولیه در پیش بینی رضایت زناشویی زنان متاهل. نشریه پژوهش پرستاری ایران، ۱۲(۵)، ۶۰-۵۳.
- منتظری، محمدصادق؛ کاوه فارسانی، ذبیح‌الله؛ مهرابی، حسینعلی و شکبیا، عباس. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه و افسردگی در بین دانش آموزان پسر شهرستان فلاورجان. نشریه دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ۹۸، ۱۷۹-۱۸۸.
- مهدی زاده، فاطمه؛ دره کردی، علی. (۱۳۹۹). رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه و نگرش به روابط فرازناشویی با میانجی‌گری ابعاد ذهن آگاهی به منظور ارایه مدل. *مجله علوم روانشناختی*، ۱۹(۸۷)، ۳۸۳-۳۸۹.
- نجفی، محمود؛ بیطرف، مهسا؛ محمدی فر، محمدعلی و زارعی مته کلایی، الهه. (۱۳۹۴). مقایسه طرحواره‌های ناسازگار اولیه و بینش شناختی در زنان متقاضی طلاق و عادی. *فصلنامه علمی-پژوهشی زن و جامعه*، ۴(۲)، ۴۱-۵۸.
- نورانی، جورجاده؛ سیده نرگیس. (۱۳۹۶). بررسی رابطه بین مولفه‌های طرحواره‌های ناسازگار اولیه و ویژگی‌های شخصیتی با خیانت زناشویی زوج‌های متقاضی طلاق. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بهشهر.

- Karney, B.R& Bradbury, T.N. (1995). The longitudinal Course of Marital Quality Stability: a *Review of Theory Method, and Research Psychological Bulletin*, 118-3-34.
- Kirsch, J. (2009). *Early maladaptive schemas self-esteem and changes in depression and anxiety in young adult's purring residential substance abuse treatment*. Widener University, institute for Graduate clinical psychology, Pennsylvania, ProQuest, 35-45.
- Lobbestael, J., Arntz, A., & Sieswerda. S. (2005). Schema Modes and Childhood Abuse in Borderline and Antisocial Personality Disorders. *J Behave Their Ext Psychiatry*, 36. (3). 53-240
- Nicol, A., Mak, A. S., Murray, K., Walker, I., & Buckmaster, D. (2020). *The relationships between early maladaptive schemas and youth mental health: A systematic review*.
- Pilkington, P, D., Bishop, A. & Younan, R. (2021). Adverse childhood experiences and early maladaptive schemas in adulthood: A systematic review and meta-analysis, *Clin Psychol Psychother*, 28(3):569-584.
- Shah, R., & Waller, G. (2000). Parental style and vulnerability to depression: The role of core beliefs. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 188(1), 19-25.
- Tariq A, Reid C, Chan SWY (2021). A meta-analysis of the relationship between early maladaptive schemas and depression in adolescence and young adulthood. *Psychological Medicine* 51, 1233–1248.
- Thimm, J. C. (2010a). Mediation of early maladaptive schemas between perceptions of parental rearing style and personality disorder symptoms. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 41(1), 52-59.
- Thimm, J. C., & Holland, J. M. (2016). Early Maladaptive Schemas, Meaning Making, and Complicated Grief Symptoms after Bereavement. *International Journal of Stress Management*, 24. (4). 347-367.
- Young, J. E., Klosko, J. S., & Weishaar, M. E. (2003). *Schema therapy: A practitioner's guide*. New York: The Guilford Press.